

EEN GOED PENSIOEN IS EEN KWESTIE VAN FATSOEN

De FNV knokt voor een goed pensioen voor iedereen. Iedereen die werkt moet uitzicht hebben op een goed verzorgde oude dag. Daarvoor is nodig dat mensen niet alleen op tijd, maar ook in goede gezondheid kunnen stoppen met werken, met voldoende inkomen. Om dit te bereiken heeft de FNV drie eisen geformuleerd. We willen een fatsoenlijk en sociaal pensioenakkoord waarin onze drie eisen terugkomen. Een goed en tijdig pensioen voor alle werkenden! Dus een akkoord dat goed is voor jong tot oud.

DE 3 EISEN VAN DE FNV:

1

BEVRIES DE AOW-LEEFTIJD OP 66 JAAR EN SCHRAP DE BOETE OP EERDER STOPPEN

Voor de meeste mensen is het van groot belang op welk moment de AOW ingaat. Die leeftijd verschuift nu onverantwoord snel. Dat is extra schrijnend voor de mensen met zwaar werk: zij kunnen die steeds maar opschuivende leeftijd vaak niet bijbenen. Met als gevolg: uitval, ziekte, arbeidsongeschiktheid en veel persoonlijke ellende. Bovendien is het oneerlijk voor mensen met lage inkomens, zij hebben niet de financiële middelen om eerder te stoppen en hebben een lagere levensverwachting. Daarom zegt de FNV: bevries de AOW-leeftijd op 66 jaar en schrap de boete op eerder stoppen. [Lees verder op pagina 2](#)

2

INDEXATIE VOOR ELKE GENERATIE

Honderdduizenden ouderen voelen dagelijks in hun portemonnee dat de pensioenen al jaren niet meestijgen met de prijzen. En als we het huidige systeem doorzetten zullen de pensioenen de komende jaren ook niet worden verhoogd met de inflatie. Ook is het bij een aantal pensioenfondsen mogelijk dat de opgebouwde pensioenen het komende jaar of het jaar erna worden verlaagd. Dit betekent dat gepensioneerden koopkracht inleveren. Maar de toekomstige gepensioneerden, de huidige werkenden, zullen deze koopkrachtdaling in de toekomst voelen. De rendementen van de pensioenfondsen zijn goed, maar de rendementen gaan nu vooral naar de opbouw van buffers in plaats van naar de mensen. [Lees verder op pagina 3](#)

3

EEN GOED PENSIOEN VOOR ALLE WERKENDEN

In Nederland werken miljoenen mensen als zelfstandige of in flexcontracten zoals uitzendkrachten. Deze werkenden bouwen veelal geen of heel weinig pensioen op. Later zullen deze mensen dus een veel te laag pensioen ontvangen en zijn zij afhankelijk van de AOW. Tegelijkertijd blijft de AOW achter bij de verdiende lonen. Daarmee wordt het beschermingsniveau van de AOW ook nog eens steeds verder aangetast. Daarnaast wordt het solidaire pensioenstelsel uitgehold als steeds minder mensen hierin meedoen. Dit is onacceptabel, wij willen dat iedereen een goed pensioen opbouwt.

[Lees verder op pagina 4](#)

PENSIOENLEEFTIJD ONMIDDELLIJK BEVRIEZEN

“Ik werk in de metaal, bij een fabriek die blik maakt. Ik begon met werken toen ik 21 jaar was, nu ben ik 23 jaar. Ik denk dat ik wel tot mijn 68ste of misschien 70ste moet werken. Ik vind mijn werk heel leuk, geen dag is hetzelfde in mijn baan als elektro- en salesmonteur. Ik voer actie voor een beter pensioenstelsel uit solidariteit met mijn collega's. Ik vind dat goed moet worden gezorgd voor oudere collega's. En we moeten de pensioenleeftijd onmiddellijk bevriezen, want die is veel te snel omhoog gegaan.” **Boaz Stavenga, servicemonteur**

KOM IN BEWEGING VOOR EEN GOED PENSIOEN STAKINGSOPROEP VOOR 29 MEI

Na maanden van praten met het kabinet en werkgevers zitten de onderhandelingen over een pensioenakkoord muurvast. Het kabinet en minister Koolmees spelen wel mooi weer, maar stemmen niet in met onze eisen. Het kabinet doet nog steeds niks aan de almaar stijgende AOW-leeftijd. Die is nu al voor veel zware beroepen niet haalbaar. Er zijn geen afspraken over het meestijgen van de pensioenen met de lonen en prijzen. In tegendeel, het kabinet dreigt bewust met verlaging van pensioenen als wij onze eisen niet afzwakken. Ook zijn er geen concrete afspraken over een goed pensioen voor mensen met onzekere contracten en zelfstandigen. Daarom moeten wij in actie komen.

Het is duidelijk: dit kabinet komt pas in beweging als wij massaal actie voeren. Op 18 maart voerden we al grote acties in het hele land. Maar het is nog niet genoeg, dus doen we er een schep bovenop. Wij zijn de jarenlange verslechteringen van onze pensioenen spuugzat. Wij accepteren niet langer dat we moeten doorwerken tot we er bij neervallen. Dus kom samen met je collega's, familie en vrienden in beweging op de landelijke stakingsdag pensioenen op 29 mei. **Een goed pensioen is een kwestie van fatsoen!**

AANMELDEN EN MEER INFO: [FNV.NL/GOEDPENSIOEN](https://www.fnv.nl/goedpensioen)

Als je wilt staken, neem dan altijd eerst contact met je vakbondsbestuurder op, want stakingen moeten officieel worden aangezegd.

EERLIJK STOPPEN MET WERKEN

ZWAAR WERK

Het steeds verder opschuiven van de AOW-leeftijd is een groeiend probleem voor de grote groep mensen die zwaar werk doen. Dit zijn vaak mensen met lage inkomens en met een lagere levensverwachting. Politici in Den Haag hebben blijkbaar nog steeds niet door hoeveel ellende dit aanricht in werkende gezinnen. Als we met z'n allen langer leven, dan is er iets voor te zeggen om geleidelijk iets te doen aan de AOW-leeftijd. Maar dat moet dan wel eerlijk gebeuren, er moet dus rekening gehouden worden met het verschil in levensverwachting en de zwaarte van het werk. Geleidelijkheid en eerlijkheid zijn in het huidige beleid ver te zoeken. Op dit moment is het verschil in levensverwachting tussen de hoogste en de laagste inkomens al 8,6 jaar: mannen met de laagste inkomens worden gemiddeld 75,2 jaar, voor de hoogste inkomens is de levensverwachting 83,8. Bij vrouwen is dit verschil nog iets groter. Het verschil tussen arm en rijk is de laatste tien jaar zelfs met twee jaar toegenomen. Ook hebben mensen met zwaar werk nu al grote moeite om gezond de AOW-leeftijd te bereiken. Met een verdere stijging van de AOW-leeftijd zal de ongelijkheid verder toenemen.

LAAGSTE INKOMENS	HOOGSTE INKOMENS
 gemiddeld 75,2 jaar	 gemiddeld 83,8 jaar
VERSCHIL IN LEVENSV ERWACHTING 8,6 JAAR	

TWEE SPORENBELEID SAMEN MET SECTOREN

De FNV is daarom voor een tweesporenbeleid: landelijk een halt toeroepen aan de veel te snelle stijging van de AOW-leeftijd en tegelijkertijd samen met werkgevers en vakbonden in sectoren eindelijk iets doen voor de mensen met zwaar werk. Het is altijd heel gewoon geweest om voor bepaalde groepen een vroegere pensioenleeftijd af te spreken – denk aan militairen en andere fysiek en psychisch zeer belastende beroepsgroepen zoals politieagenten, brandweerlieden en veel beroepen in de bouw, het vervoer of de zorg. Binnen de sector zelf kunnen ze het beste zelf bepalen wie daarvoor in aanmerking komen. De politiek moet werkgevers en vakbonden in bedrijfstakingen helpen bij het maken van eigen regelingen, zoals het generatiepact. Zulke voorzieningen zijn ontzettend belangrijk voor mensen voor wie 66 alsnog te laat is, gezien hun werkzaamheden.

HOE WERKT DE STIJGING VAN DE AOW-LEEFTIJD NU?

De levensverwachting van mensen die nu geboren worden is stukken hoger dan de levensverwachting van mensen die 50 jaar geleden geboren zijn. Dat is natuurlijk harstikke mooi, maar nu is het zo dat de AOW-leeftijd meestijgt met de stijgende levensverwachting. Worden we gemiddeld een jaar ouder, dan stijgt de AOW-leeftijd ook een jaar. Hierdoor ligt de AOW-leeftijd nu al op 66 jaar, en stijgt hij naar 67 jaar in 2021. Verwacht wordt dat de levensverwachting de komende jaren verder zal stijgen. Als het huidige beleid van koppeling AOW-leeftijd aan levensverwachting wordt doorgezet dan moeten mensen die nu geboren worden doorwerken tot 79 jaar. Dat is voor niemand vol te houden.

VOOR ALLE INKOMENSGROEPEN

De snelle verhoging van de AOW-leeftijd werd indertijd verkocht met het argument: Het is crisis, dus we moeten ergens het geld vandaan halen. Maar de crisis is inmiddels lang en breed voorbij, dus het is niet meer dan redelijk om ook die crisismaatregel nu terug te draaien. Het is absurd dat de balans tussen gewerkte jaren en pensioenjaren steeds verder zoek raakt. Dit gaat vooral ten koste van de laagste inkomens: voor hen is de AOW het belangrijkste onderdeel van hun oudedagsvoorziening. Bovendien hebben zij vaak niet kunnen sparen voor hun oude dag en is eerder stoppen financieel onmogelijk.

WAT IS DE RVU-BOETE?

Dat is de strafboete die werkgevers verschuldigd zijn als zij een regeling maken voor werknemers zodat ze eerder kunnen stoppen met werken. Door die boete verdwijnt 52% van de regeling in de zakken van de overheid en vervolgens moet de werknemer er nog inkomstenbelasting over betalen. Stel dat een werknemer € 30.000 krijgt om eerder te stoppen met werken. Dan moet hier eerst 52% aan de overheid worden betaald. Vervolgens moeten er over de resterende € 14.400 nog inkomstenbelasting en premies worden afgedragen. Afhankelijk van je andere inkomsten kan de inkomstenbelasting oplopen tot 51%. En houdt deze werknemer van de oorspronkelijke € 30.000 slechts € 7.000 over.

SCHRAPPEN RVU-BOETE EN ANDERE FISCALE BELEMMERINGEN

Alle directe en indirecte boetes op vroegpensioen dienen te worden weggenomen. Deelnemers en sectoren moet in staat worden gesteld om zorg te dragen voor hun eigen maatwerk. De overheid mag mensen niet indirect verplichten om door te werken tot aan de AOW datum, zeker niet als het werk of de persoonlijke situatie zich daar niet voor lenen. Dus weg met de RVU boete, dat is de strafboete die werkgevers verschuldigd zijn over vroegpensioenen.

FLEXIBEL PENSIOEN OF DEELTIJD PENSIOEN BEVORDEREN

Het fiscale nadeel van vervroegd met (deeltijd)pensioen gaan verdwijnt als het aan de FNV ligt. Over (deeltijd)pensioen moet net zoals bij gewoon pensioen het geval is, geen AOW premie worden geheven. We zien nu dat in vrijwel alle regelingen deeltijd pensioen mogelijk is, maar dat er in de praktijk maar zeer weinig gebruik van wordt gemaakt. Ook in de cao moet deeltijd pensioen meer aandacht krijgen en in arbeidsorganisaties moeten belemmeringen worden weggenomen om met deeltijd pensioen te gaan.

MEER FISCALE RUIMTE VOOR VROEG PENSIOENREGELINGEN MET WERKGEVERSBIJDRAGE EN MINDER BELASTING OP TOESLAGEN VOOR ZWAAR WERK

De FNV wil dat het op sectorniveau mogelijk wordt om te sparen voor regelingen om eerder te kunnen stoppen met werken. We zien dat zwaar werk een negatieve invloed heeft op de gezondheid en de levensverwachting van mensen. Dit geldt in versterkte mate voor ploegenwerk en nachtarbeid. De schadelijkheid neemt toe als het werk langdurig en tot op hoge leeftijd wordt verricht. De FNV wil dat zwaar werktoeslagen fiscaal niet worden belast waardoor er kan worden gespaard voor eerder stoppen.

BETERE ARBEIDSONSTANDIGHEDEN EN DUURZAME INZETBAARHEID

Ook al is eerder uittreden financieel mogelijk, ook dan moeten bedrijven echt snel aan de slag met het verbeteren van arbeidsomstandigheden en preventie van uitval. Het werk wordt dan gezonder. En vroegtijdige slijtage bij verreweg de meeste werknemers kan hierdoor worden voorkomen. Daarnaast moet er op de werkvloer beleid worden gevoerd op duurzame inzetbaarheid. Het gaat dan om gezondheid en arbobeleid en omscholing om te zorgen dat mensen die zwaar werk doen op latere leeftijd ander lichter werk kunnen doen. De overheid kan hier bij helpen door dit financieel te ondersteunen.

IK RED HET NIET TOT AOW-LEEFTIJD

“Ik werk als distributiechauffeur voor Albert Heijn. Een mooie maar ook een zware baan waarin ik het zeker niet ga redden om tot 68 jaar en 9 maanden te werken. De distributie gaat 24 uur per dag en 7 dagen per week door en dan kom je als chauffeur nog al eens met je biologisch klokje in de knoei. We moeten regelmatig zware containers over drempels heen duwen. Ik vind dat er regels moeten komen, regels als: tussen de 50 en 60 geen nachtwerk meer doen en tussen de 60 en 66 technische hulpmiddelen krijgen zodat je niet zo hoeft te tillen. En minder werken zonder dat daar een strafkorting op geldt.”

Johan van Dijk, Transport

INDEXATIE VOOR ELKE GENERATIE

ALLE VOLLEDIGE INTERVIEWS KUN JE LEZEN OP [FNV.NL/PENSIOENEN](https://www.fnv.nl/pensioenen)

De FNV wil een pensioensysteem waarin het pensioen kan meestijgen met de inflatie. Daarvoor hoeft niet het gehele systeem op de schop; we kunnen een solidair en collectief systeem behouden, waarin goede en slechte rendementen over alle generaties worden gespreid. Een stabiel pensioensysteem is mogelijk door de rekenregels en de buffereisen aan te passen.

INDIVIDUELE POTJES OF EEN SOLIDAIR PENSIOENSTELSEL?

Minister Koolmees wil dat we allemaal overstappen naar individuele pensioenpotjes. In pensioentaal heet dit 'een beschikbare premieregeling'. Onder het mom van 'transparant en eerlijk' wil de minister over naar een systeem waarbij de werknemers de goede en slechte rendementen op de financiële markten direct zelf opvangen. Tegen de tijd dat je met pensioen gaat wordt deze pot met geld omgezet in een pensioenuitkering.

Deze variant is veel slechter dan een solidair en collectief systeem zoals de vakbonden voorstellen. Het Centraal Planbureau heeft afgelopen november nog berekend dat het solidaire systeem met solidariteit tussen generaties 8,5% welvaartswinst oplevert. Dat betekent dus dat met het juiste pensioensysteem de premie omlaag kan, of de opbouw van ieders pensioen juist omhoog. Deze kennis wordt door het kabinet overboord gekieperd!

Minister Koolmees wil dat de pensioenopbouw leeftijdsafhankelijk wordt. Dit is een gevolg van het afschaffen van de 'doorsneesystematiek'. Deze doorsneesystematiek betekent dat iedereen in een pensioenregeling hetzelfde premiepercentage betaalt en daarvoor dezelfde pensioenopbouw krijgt. Jongeren bouwen eigenlijk te weinig pensioen op voor de premie

die ze betalen. Dat wordt later weer ingehaald als ze ouder zijn geworden. Als dit systeem nu zomaar wordt afgeschaft wordt een grote groep werknemers benadeeld. Dit zijn alle werkenden die al pensioen hebben opgebouwd. Deze mensen moeten directe compensatie ontvangen. De verantwoordelijkheid voor deze compensatie ligt bij werkgevers, werknemers en de overheid!

VEELVOORKOMENDE MISVERSTANDEN OVER PENSIOENEN

INDEXATIE IS ALLEEN VOOR OUDEREN

Als werkende merk je er weinig van, maar je bouwt wel degelijk pensioen op. Als jouw pensioenaanspraak niet geïndexeerd wordt, blijft je koopkracht later achter terwijl alles duurder wordt. Indexatie is dus nodig voor werkenden én gepensioneerden!

ONS STELSEL IS ONHOUDBAAR GEWORDEN

De belangrijkste reden die genoemd wordt voor het aanpassen van het pensioenstelsel zijn de veranderingen op de arbeidsmarkt. Maar wacht, was dat niet precies het probleem? De flexibilisering ondergraaft onze maatschappij én onze pensioenen. Laten we de arbeidsmarkt op de schop nemen en ervoor zorgen dat iedereen pensioen opbouwt, ook zzp'ers, flexwerkers en uitzendkrachten.

JONGEREN BETALEN DE REKENING VOOR DE OUDEREN

In tegenstelling tot de AOW is het pensioenstelsel een spaarsysteem. Je pensioenrecht is dus verbonden aan hoeveel je inlegt. Dat geld beleggen we samen. Daarmee kunnen we risico's spreiden en kosten laag houden. We hebben hele scherpe veiligheidsmarges om te zorgen dat er later ook nog geld is om jouw pensioen uit te keren. Wel zo veilig!

SOLIDAIR PENSIOENSTELSEL

8,5% WELVAARTSWINST*

Met het solidaire pensioenstelsel kan de premie omlaag, of de opbouw van ieders pensioen omhoog.

* Berekend door Centraal Planbureau (november 2018)

Wij hebben een pensioenstelsel om trots op te zijn:

- Een groot en sterk stelsel, met de hoogste pensioenvermogens ter wereld en uitstekende resultaten, al 50 jaar lang
- Een systeem waardoor een minimaal deel van de ouderen in armoede leeft
- De minste achteruitgang tussen salaris en pensioenuitkering

Daarom willen we dit stelsel behouden. Er zijn aanpassingen nodig, zodat we weer kunnen indexeren en we de regelingen nóg sterker kunnen maken.

18 PROCENT AAN KOOPKRACHT INGELEVERD

"Ik heb bijna 40 jaar gewerkt voor het GVB en mag nu van mijn pensioen genieten. Maar mijn pensioen is al 12 jaar niet geïndexeerd. Dat betekent voor mij dat ik 16 tot 18 procent aan koopkracht mis, wat betekent dat ik al meer dan een maand aan pensioen heb ingeleverd.

Daarom doe ik mee met de pensioenacties van de FNV en zit ik in het landelijk kernteam "Red Ons Pensioenstelsel". Wij gaan ook langs bedrijven en vertellen dan tegen werknemers als ons pensioen niet geïndexeerd wordt, dan geldt dat ook voor hun pensioen straks. Het is echt niet zo dat ze dat gat weer gaan inlopen. Als wij ze dat uitleggen, dan willen ze ook actie gaan voeren. Ik vind het een schande

hoe er nu met de pensioenen wordt omgegaan. Het is de strenge rekenrente waardoor onze pensioen niet geïndexeerd worden. De politiek en De Nederlandse Bank willen hier niets aan doen. Het eerste kwartaal van dit jaar hebben de vijf grootste pensioenfondsen een rendement gehaald van 64 miljard euro, terwijl er over een heel jaar 30 miljard euro moet worden uitbetaald.

Bedrijven krijgen het ene na het andere cadeautje en wij moeten alleen maar inleveren. De BTW gaat omhoog, energierekening omhoog en de pensioenen worden niet geïndexeerd. Als je dan moet rondkomen van de AOW en een klein pensioentje, dan hakt het op een gegeven moment wel in." **Cor Koers, Gepensioneerd**

**29 MEI
LANDELIJKE ACTIEDAG
PENSIOENEN**

EEN GOED PENSIOEN VOOR ALLE WERKENDEN

Het is noodzakelijk dat het kabinet op korte termijn maatregelen neemt om een nieuwe tweedeling in de Nederlandse samenleving en toekomstige armoede onder ouderen te voorkomen. Een robuust pensioenstelsel is een stelsel waar alle werkenden van kunnen profiteren. In Nederland werkt één op de vier als zelfstandige of in flexcontracten, zoals oproep- en uitzendkrachten. Daardoor bouwen miljoenen mensen weinig of geen aanvullend pensioen op en zijn zij later afhankelijk van (bijna) alleen AOW. Ondertussen blijft de AOW achter bij de verdiende lonen. Daarmee wordt het beschermingsniveau van de AOW ook nog eens steeds verder aangetast. Bovendien wordt ons solidaire pensioenstelsel uitgehold als steeds minder mensen hierin meedoen.

ZELFSTANDIGEN

Ook zelfstandigen moeten kunnen profiteren van de voordelen van een collectief pensioen, zoals (kosten)voordelen in beleggen, administratie en het afdekken van risico's (die in de markt niet tegen een betaalbare prijs verzekeraar zijn). De groep zelfstandigen is divers, daarom is er behoefte aan maatwerk. Voor zelfstandigen is pensioenopbouw mogelijk via automatische deelname met opt-out. Deze opt-out kan alleen als de zelfstandige aantoont op een andere manier in een inkomen voor de oude dag te kunnen voorzien.

UITZENDKRACHTEN

Voor de ruim 800.000 uitzendkrachten geldt een magere pensioenregeling. Alleen voor uitzendkrachten is in de wetgeving een mogelijkheid voor een wachttijd van een half jaar opgenomen. Dit betekent dat een uitzendkracht eerst een half jaar moet werken voordat er pensioen wordt opgebouwd. Daarna is de pensioenopbouw nog steeds sober en veel minder dan voor andere werkenden die hetzelfde werk verrichten. Daarmee zijn uitzendkrachten veel goedkoper. Daarom vindt de FNV dat uitzendkrachten dezelfde pensioenregeling moeten krijgen als de andere werknemers in de sector waar zij werkzaam zijn. Ook als uitzendkrachten maar kort in een sector of bij een bedrijf werken is dit mogelijk. Ook als er weinig pensioen is opgebouwd kan dit automatisch worden overgedragen naar de volgende pensioenuitvoerder. Dan blijft dit pensioen gewoon behouden waarvoor het bedoeld was: een inkomen voor later.

STIJGING AOW-LEEFTIJD VAN DE ZOTTE

"Ik werk in de productie bij Visko Teepak. Het is van de zotte dat die AOW-leeftijd maar omhoog blijft gaan. Ik heb een collega die mag volgend jaar pas met pensioen, maar hij werkt nu al 50 jaar, hij is al een halve eeuw aan het werk! En dat beleid wordt gemaakt door mensen die nog niet eens 50 jaar oud zijn. Mensen die geen idee hebben hoe het er bij ons aan toegaat. Bij ons begint iedereen jong, het zijn banen voor mensen die iets minder hoog geschoold zijn. Mensen worden dan misschien wel steeds ouder maar kijk eens hoe iemand eruit ziet die 50 jaar heeft gewerkt! Hoe lang moet je gebruikt worden?"

Na je 55ste gaat de productiviteit naar beneden, dat is gewoon zo, of je nou uiteindelijk 120 wordt of 80. Waar ligt de grens? En ik vraag me echt af wat het doel is van pensioen. Toch wel dat je daar nog van kan genieten. Er zit toch ook geen werkgever op te wachten dat mensen tot hun echte oude dag moeten werken en in de ziektewet gaan? De pensioenleeftijd moet bevroren worden."

Tanja Vortman, Industrie

COLLECTIEF PENSIOEN VOOR ZELFSTANDIGEN GOED IDEE

"Ik werk al twintig jaar als financieel planner. Dat doe ik als zelfstandige zonder personeel. Ik heb me als financieel planner verdiept in hoe pensioenen voor zelfstandigen werken. Zelf heb ik nu een standaard lijfrente product, dat is dus geen standaard pensioen. Ik ben daar ook niet zo tevreden mee omdat het heel duur is en geen collectief product, daarnaast zijn de rendementen niet hoog.

Het zou goed zijn als er een collectief pensioenfonds komt voor zelfstandigen. Daar moet de pensioenwet maar op worden aangepast. Er is te weinig geregeld voor zelfstandigen, tegenwoordig mag je wel een deel van je pensioen opnemen bij ziekte. Maar dat is meer een achterdeur om mensen van inkomen te voorzien bij langdurig ziekte.

Een goed pensioen kost om en nabij de 300.000 euro. Daar komen de meeste zzp'ers echt niet aan! Mensen met een uurtarief onder de 40 euro komen daar nooit aan. Zeker als je niet op tijd begint met sparen. En ook niet als je er geen verstand van hebt. Ik ben op tijd begonnen en heb er verstand van, en ik kom niet eens in de buurt van die drie ton. Daarom ben ik ook zelfstandige geworden, om mensen daar op te wijzen."

Roel Steringa, ZZP'er

**KOM 29 MEI NAAR DE LANDELIJKE
ACTIEDAG PENSIOENEN
MELD JE AAN VIA
FNV.NL/GOEDPENSIOEN**

**EEN GOED PENSIOEN IS EEN
KWESTIE VAN FATSOEN**

COLOFON

Dit is een uitgave van FNV

Redactie Leonne Jansen, Anne Leenen en Michael Wijlhuizen

Vormgeving De Kade

Fotografie Liesbeth Dinnissen en FNV

Website fnv.nl/goedpensioen

Adres Hertogswetering 159, 3543 AS Utrecht

Alle rechten voorbehouden © 2019